

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
СЕРПЕНЬ
Число 8 (200)
КИЇВ 2018

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

З погідним серпнем для кожного нині суцього українця пов'язана доленосна подія – проголошення державної Незалежності. На нашій пам'яті сталося те, що про мріяли десятки минулих поколінь, за що щедро лилася кров лицарів свободи, що вимолювали її в Господа й утверджували чесною працею. Справді, на карті світу постала знову неповторна держава Україна – пряма спадкоємниця могутньої Київської Русі, з якої по східно-слов'янських землях посіялося правдиве слово православ'я.

Незалежність духу

Відомо, що ніщо не приходить на землю саме собою. З'являється воно й утверджується тільки дружною працею мільйонів громадян, утверджується, в першу чергу, як незламна духовна сила, що єднає людей і підвигає на великі справи. Можна відібрати в людини шмат хліба, але коли знищити в її серці віру – настає крах. Тому так важливо нині кожному з нас на своєму місці жити й працювати в ім'я майбутнього вільної України. А ще сіяти зерна віри в душах сучасників.

І тут хотілося б сказати добре слово на адресу колективу вашої земляцької газети "Отчий поріг", яка

Двісті знаків історії

Серпень знаменний для нас тим, що до читача приходять двохсоте число земляцького часопису. Як для нинішніх бурхливих часів, коли то з'являються, то поринають у небуття десятки друкованих органів, це поважна подія. Невеликий колектив редакції спільно з десятками активістів намагалися зробити все для того, щоб в новітній історії України залишилися і наші здобутки.
З цієї нагоди друкуємо добірку вітальних суджень наших славних земляків.

цього місяця дарує читачам двохсоте число. Це, як на нинішні часи, поважний ювілей, це двісті здвигів на захист славної історії Сіверщини, славнів на честь неповторних земляків, словесних відбитків справ великої громади столичного земляцтва, виховання патріо-

тизму. А відомо ж, що слово – сильніше за найпотужнішу ракету, бо воно прострілює не лише простір, але й час, руйнує й возвеличує не тільки для нинішнього покоління, а й для тих, хто прийде після нас. Тож нехай Господь надихає творців часопису на нові звершення в ім'я незалежної України.

Серпень вінчає літо, радує всіх плодами землі й неба. Хотілося б, щоб обжинки були багатими й мирними, щоб нарешті утвердилися перемога й мир, зник розбрат всередині України і всі ми, нарешті, помолилися за неї в єдиній Помісній Православній Церкві. Незалежна держава лише тоді буде повноцінною, коли її душу зігрівати-

тиме Боже слово, мовлене в соборах рідною українською мовою.

Пошли нам, Господи, звершення всього замисленого!

ЄВСТРАТІЙ,
архієпископ Чернігівський
і Ніжинський

Україна починається з тебе.

В'ячеслав ЧОРНОВІЛ

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

КУЧМА Леонід Данилович – 80-ліття. Народився 9 серпня 1938 року в с. Чайкине Новгород-Сіверського району. Обіймав керівні посади в ракетно-космічній галузі. Народний депутат України 1-го та 2-го скликань. 3 жовтня 1992 р. по вересень 1993 р. – Прем'єр-міністр України.

3 липня 1994 р. – Президент України. 14 листопада 1999 р. вдруге обраний Президентом України.

Професор, кандидат технічних наук, автор багатьох винаходів і науково-технічних робіт, лауреат Ленінської, Державної премії України у галузі науки і техніки, почесний доктор багатьох закордонних вузів, дійсний член ряду Академій наук.

Надає велику допомогу рідній Чернігівщині. Нині очолює благодійний Президентський фонд Леоніда Кучми "Україна", займається громадсько-політичною роботою, сприяє розвитку молодих талантів України.

КОРЖ Віталій Терентійович – 80-ліття. Народився 16 серпня 1938 року в с. Дроздівка Куликівського району. Працював президентом заснованої ним компанії "Глобал Юкрейн". Народний депутат України IV, V, VI скликань. Кандидат економічних наук, заслужений економіст України. Має близько 100 опублікованих наукових праць. Член ради багатьох громадських організацій. Нагороджений дипломом та пам'ятною медаллю видання "Золота еліта України", медаллю "За меценатство", іншими відзнаками за активну громадянську позицію та участь у розбудові Української держави.

БЕРЕЖНА Галина Василівна – 75-річчя. Народилася 2 серпня 1943 року в Бахмачі. Займалася журналістською діяльністю, працювала в газетах "Молода гвардія" та "Радянська освіта". Професор кафедри української мови, літератури та культури НТУУ "Київський політехнічний інститут". Член Національної спілки письменників України. Перекладач. Автор перекладів з румунської, італійської, словацької, болгарської та білоруської мов.

ЧЕРНЕНКО Віктор Павлович – 75-річчя. Народився 17 серпня 1943 року в с. Червоні Партизани Носівського району. Працював начальником навчального центру водних шляхів та гідроспоруд ДП "Укрводшлях". Почесний член Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

КЛИМЕНКО Віталій Сергійович – 70-річчя. Народився 28 серпня 1943 року в с. Пшеничне Саратовської області Російської Федерації (батьки родом з Чернігівщини). Працює доцентом кафедри хімії та новітніх технологій відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна". Опублікував понад 150 наукових праць, серед них дві монографії, 30 авторських свідоцтв на винаходи і патенти. Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, винахідник СРСР.

АДАМЕНКО Наталія Юхимівна – 75-річчя. Народилася 30 серпня 1943 року в с. Авдіївка Сосницького району. Працювала лаборантом на кафедрі гуманітарних наук військового інституту телекомунікації та інформації НТУУ "Київський політехнічний інститут".

ПРОКОПЕНКО Валентин Григорович – 70-річчя. Народився 3 серпня 1948 року в с. Матвіївка Сосницького району. Працює слюсарем аварійно-диспетчерської служби Броварської філії експлуатації газового господарства. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

СМОЛЯР Антоніна Іванівна – 70-річчя. Народилася 3 серпня 1948 року в с. Дроздівка Куликівського району. Працює вчителем вечірньої середньої школи №4 м. Києва.

ДОВГОПОЛ Іван Іванович – 70-річчя. Народився 5 серпня 1948 року в с. Миколаїв Бобровицького району. Інженер I категорії центральної районної дитячої поліклініки Оболонського району.

СОСІДКО Анатолій Володимирович – 70-річчя. Народився 7 серпня 1948 року в с. Піски Бобровицького району.

Працював начальником відділу регіональної інспекції з енергозбереження по Київській області та Києву.

ЧОБАНОВ Валентин Олександрович – 70-річчя. Народився 12 серпня 1948 року в с. Биків Бобровицького району.

КРАВЕЦЬ Віктор Андрійович – 70-річчя. Народився 15 серпня 1948 року в с. Рибинськ Корюківського району. Працює головним інженером ТОВ "Святослав".

ЧИЖ Юрій Іванович – 70-річчя. Народився 18 серпня 1948 року в Чернігові. Працював радником голови Київської міської державної адміністрації.

КОЛЕНЧЕНКО Софія Никифорівна – 70-річчя. Народилася 20 серпня 1948 року в с. Лизунівка Новгород-Сіверського району.

РОМАНОВСЬКА Ніна Сергіївна – 70-річчя. Народилася 28 серпня 1948 року в Новгород-Сіверську.

ШЕЛЯГОВ Анатолій Васильович – 65-річчя. Народився 2 серпня 1953 року в Бобровиці. Працював заступником генерального директора державного підприємства завод "Арсенал", в Апараті Верховної Ради України.

ГРЕБНИЦЬКИЙ Григорій Михайлович – 65-річчя. Народився 5 серпня 1953 року в с. Іванівка Чернігівського району. Працював головним спеціалістом з безпеки життєдіяльності Міністерства освіти і науки України.

ПРОЗОРОВА Віра Яківна – 65-річчя. Народилася 6 серпня 1953 року в Мені. Працює масажистом у лікувальному управлінні Державного управління справами України.

ПРИСТУПА Віталій Миколайович – 65-річчя. Народився 7 серпня 1953 року в Чернігові. Головний спеціаліст у адміністрації Держспецзв'язку України.

ІГНАТЕНКО-ВОРОНИНА Катерина Віталівна – 65-річчя. Народилася 11 серпня 1953 року в с. Дегтярівка Новгород-Сіверського району. Працює завідувачем наукової бібліотеки Інституту мовознавства НАН України.

ФРОЛОВ Віктор Володимирович – 65-річчя. Народився 17 серпня 1948 року в місті Советськ Калініградської області. Був керівником КП "Чернігівспецсервіс" Чернігівської обласної ради.

ВАСИЛЕНКО Володимир Петрович – 65-річчя. Народився 22 серпня 1953 року в с. Окунинів Козелецького району. Працює водієм у ТОВ "Голографія".

ЗАСУЛЬСЬКИЙ Микола Васильович – 65-річчя. Народився 26 серпня 1953 року в Києві. Батьки родом із с. Грем'яч Новгород-Сіверського району. З 1995 року очолює Київську торгово-промислову палату, поєднує виробничу та громадську діяльність. Член Президії торгово-промислової палати України, член-кореспондент Української академії національного прогресу. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня. Заслужений економіст України. Керівник Новгород-Сіверського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

ПІВЕНЬ Василь Васильович – 65-річчя. Народився 27 серпня 1953 року в Мені. Працює начальником відділення технічної документації та планування ДП "Антонов".

КОВАЛЬ Анатолій Ілліч – 65-річчя. Народився 27 серпня 1953 року в с. Перелюб Корюківського району. Працює електрослюсарем.

КОПИСТКО Михайло Васильович – 60-річчя. Народився 16 серпня 1958 року в с. Жеребецьке Козелецького р-ну. Інженер сектору будівництва та експлуатації мережевої інфраструктури ВАТ "Фарлеп-Інвест", Північна філія.

ПОЧЕП Володимир Анатолійович – 60-річчя. Народився 14 серпня 1958 року в Прилуках. Заступник генерального директора ВАТ "Хліб Києва".

КОСТЕНКО (ЧАВА) Любов Петрівна – 60-річчя. Народилася 16 серпня 1958 року в с. Авдіївка Куликівського р-ну. Начальник відділу у ПАТ "Форум".

ГЛОБЕНКО Любов Миколаївна – 60-річчя. Народилася 20 серпня 1958 року в с. Короп'є Козелецького району. Працює продавцем.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Бо ми уже є!

Знову погідний серпень ходить вітрами над золотавими нивами, над борами і над захованими в сади хатами. Ходить над нашою пам'яттю, що зберігає і тектонічні здвиги, які полонять цілі мільйони українців, і найсокровенніші порухи душі кожного зокрема. І серед тих подій, які звично називають історичними, тепліє серпень 1991 року.

Ми ішли до нього століттями під хряск киеворуських мечів і передзвін козацьких шабель, під гарматний гуркіт і свист мурав'ювських куль у часи української революції початку ХХ століття, ми торували стежки до державної свободи через такі випробування, якими доля не наділяла, може, й далеких африканців у джунглях. Бо Господь нас поселив у такому краю, який муляє очі всім сусідам, бо наше земне багатство стало нашою бідю. Ми ніколи ні на кого не нападали, а от боронитися доводилося постійно. Ми любили рало, пахощі зораної й засіяної землі – а мушили братися за зброю. Від природи не завойовники, меланхоліки й романтики, ми ставали нещадними месниками. І наші чарівні жінки часом не встигали народжувати їх стільки, щоб обстояти і отчий поріг, і калину біля чистої криниці. Нас нищили голодоморами й каральними пожежами, нас позбавляли права на рідну українську мову – а ми відтворювалися, оживали і співали

неповторні пісні, у яких така глибока душа, що не висушити ніякими заборонами. І не вина народу, що нині знову, як і в давні часи, стільки манкуртів розплодилось, котрі ніколи не жили для України, розучилися бачити велике у кожній малій справі, для яких наша Незалежність не стала потребою совісті. І підступна потайна п'ята колона

сивань кавказької зовнішності. Присів за згодою навпроти, замовив їжу. І тут зав'язалася розмова. Співбесідник виявився грузинським режисером із "Грузія-фільму". Досить швидко добралися й до політики, до імовірного розвалу Союзу. Літній митець скрушно похитав головою:

– Ой, не все буде просто. Грузію мою ще відпустить Москва, нас там жменька якась у горах. А от Україну просто так не випустять з-під контролю, бо вас же стільки мільйонів, та й живете ви на порозі Європи, вартуєте її спокій. Без крові не обійдеться...

Гіркі слова грузинського мислителя справдилися. Не обійшлося без крові і в Грузії, розпанаханий навпіл збройною силою. А згодом і до України докотилося. Відібраний Крим, розчленований Донбас, де гримлять гармати, рвуться міни, де гинуть наші герої, відірвані від мирних рал. Московській орді знову мало "прирощеного" в попередні віки, де нік не наведуть лад і сатаніють від власного безсилля. І хочеться в цей

складний час одного: єдності, високого духу, що сягає вільних синіх небес. Недарма наш мудрий народ у вікопомному 1991 році серпневої всеплодої пори ще раз заявив мільйонновуство про бажання жити незалежною державою, рівною серед рівних.

Хай же буде це рішення остаточним і переможним! Ми уже є!

НА БЛАГО УКРАЇНИ

Щиро вітаю працівників та авторський колектив газети з 200-м номером "Отчого порогу". З приємністю констатую, що впродовж більше 15 років я був читачем шановного часопису, який цікаво розповідав про добрі справи Чернігівського земляцтва, про історію та славних людей Сіверського краю.

Не маю сумніву, що кращі традиції та здобутки газети будуть гідно продовжені і збагачені, що й надалі ширшатиме коло її друзів та шанувальників не тільки на Чернігівщині, а й в усій Україні.

Бажаю всім, хто передплачує і читає "Отчий поріг", миру, щастя, добра, оптимізму і вагомих досягнень на благо нашої Української держави.

Михайло СОРОКА,
голова Київської спілки
журналістів України

видається мені страшнішою за "зелених чоловічків", якими керує ординський принцип, народжений у Москві.

Час від часу згадую далекий кінець вісімдесятих років. Після чергової наради в Москві я поспішив на Київський вокзал, звідки вже й домівку видніше. До поїзда ще далеко, тому й забрів у ресторан щось перехопити. Вимітив під стіною стіл, за яким сидів красивий

Леонід ГОРЛАЧ

З А Р А Д И У К Р А Ї Н И

Колись Тарас Шевченко викарбував крилаті рядки:

*У всякого своя доля
І свій шлях широкий...*

І справді – тільки Доля веде людину життям, обирає кому широкий шлях, а кому вузьку стежину, що рано чи пізно губиться в бур'янах небуття. Щоправда, без самої людини, без її надзусиль залишити по собі значний слід на землі неможливо. А ми ж приходимо на білий світ саме для того, щоб утвердитися в пам'яті свого вічного народу.

Чи думав про це наш славетний земляк Леонід Кучма серпневої пори 1938 року, коли вперше подав голос у звичайній сільській хаті села Чайкине, у глухому і водночас прекрасному закуті Полісся? Певне що ні. Як не думали про це й батьки, що взяли у спадок від попередників не інтелектуальний вишкіл поколінь, а любов до праці, природи, таких же простих людей. Та ще жадання перебороти всі труднощі буття заради дітей. А їх же, тих труднощів, було ой скільки в лісника та рядового колгоспниці! Голодомор, що викосив не одну селянську родину, розстрільні репресії, які зрубали під корінь інтелект української нації.

А там і Друга світова війна, трагічна для родини Кучм. Батька Данила забрали в армію, щоб повернути похоронкою аж у 1996 році, коли житомирські слідопити натрапили на слід старшого сержанта саперного батальйону Кучми аж у селі Новоселиця неподалік від Новгорода, де воїн помер у госпіталі від ран у лютому 1942 року. Мамі ж Парасці з трьома малими дітьми – Олександром, Вірою й Леонідом – дісталися такі випробування, які й наснитися не могли. Фашисти спалили Чайкине, родина знайшла притулок у Карсях біля маминої сестри-вчительки, доки не повернулися по війні в землянку, вириту в Чайкиному. Саме тоді хлопчак і пройшов невимовно

важку школу гарту. Як і все наше покоління дітей війни, позбавлене державної уваги, змушене тамувати голод і гнилою картоплею, і першою кропивою, і лісовими ягодами з грибами. Та, як не дивно, ті, хто перейшов небувалі трагічні літа і живе донині, не втрачають оптимізму, не впадають у розпач від всіляких суспільних негараздів, якими така рясна новітня історія України.

Відомо, як формує людську натуру близьке середовище, як впливає на вибір шляху. І тому приклад навіть одного сільського вчителя Степана Тимошенка служив дітлахові у шкільні літа та й нині не випадає з пам'яті. Тому після випускного Леонід мріяв про вчительську професію й навіть не здогадувався, як

Чи думав про це наш славетний земляк Леонід Кучма серпневої пори 1938 року, коли вперше подав голос у звичайній сільській хаті села Чайкине?

розпорядиться доля уже під час вступу до Дніпропетровського університету. Чомусь подався не в Київ, що знаходився ближче, чомусь піддався на умовляння таких же абітурієнтів і пішов не на філологічний, а на фізико-технічний факультет (там бо стипендія була 450 карбованців, а не 180, а що це значило для чайкинца, де мати-вдова сама злидні пасла). Чомусь відмінника, активного в громадському житті, підкорювача цілини в час канікул (за гасіння палаючого степу навіть першу медаль отримав) Леоніда Кучму в 1960 році взяли на знаменитий суперсекретний "Південний машинобудівний завод". Саме там і відбулося остаточне формування його як талановитого вченого

й визначного державного діяча, безсумнівного лідера, здатного знаходити спільну мову в будь-яких критичних ситуаціях, не втрачаючи при цьому власну позицію.

Кадрове зростання відбувалося швидко. Молодого випускника незабаром переводять у Особливе конструкторське бюро № 586, де створювалися ракетні стратегічні комплекси. Через шість років Леонід Данилович уже керував випробуваннями ракет у об'єктовому сонцем Байконурі, в загубленому в лісах Плисецьку. А паралельно очолював комсомольську організацію величезного підприємства, згодом і партійну, став членом ЦК КПУ. Мав ніби й непоказний з виду трудяга талант збирача ініціативних людей, інтелектуалів, що творили чудеса космічної техніки, були практиками й теоретиками-винахідниками світового рівня. А це ой як нелегко робити, коли в кожного характер, авторитет у науці.

Остаточне формування державного лідера припало на роки 1986–1992, коли Леонід Кучма став очільником великого особливого колективу. Уже лауреат Ленінської премії, кандидат технічних наук, він днював і ночував у цехах та лабораторіях, бо саме тоді налагоджувався випуск знаменитої ракети, яку зарубіжні фахівці охрестили "Сатаною", а для мирного господарства випускалися сучасні вітряні генератори, тролейбуси, мікрохвильові печі. І ніщо так не формувало державне бачення ситуацій, як виробництво, як ота мала держава в державі, де кожен має робити своє і водночас вершити великі справи. Певен, що тепличних політиків не повинно бути, вони існують тільки при підтримці інших і то тільки певний час. А скільки в нас таких галасливих демагогів, що збираються творити глобальні закони, не вмючи написати доладного листа мамі на село, скільки теоретиків, які хапаються за булаву й водночас думають не про

Україну в своєму серці, а про себе над Україною. Тож і маємо те, що маємо, як любив повторювати такий же теоретик, попередник Леоніда Даниловича...

Шлях у лідери держави формально почався для Л. Кучми в 1990 році, коли він вперше став народним депутатом. Саме тоді він голосував за незалежність України від тієї Москви, яку добре знав, без якої і кроку не міг ступити в роботі, бо хоч ракети й робилися в Дніпрі, а прицілювалися в Кремлі. А через два роки його кидають на передову – очолювати Уряд. Одне діло натхненно потрясати трибуною ВР, інше – відповідати за економіку, оборонку, освіту, агрокомплекс і ще десятки напрямків. Тут і про улюблену з юних літ гітару забудеш. А тим більше коли за всі труди раптом болісно б'ють по серцю дириговані вигуки натовпу на вулицях столиці: "Кучму геть!" Можна собі уявити, що довелося пережити нашому землякові, як і згодом, коли посипалися звинувачення в організації убивства Гонгадзе, що донині не доведене юридично.

Вершинним злетом Леоніда Даниловича стало обрання Президентом України. "Червоний директор" – так називали тоді відомого практика-

виробничника – переміг не тільки в 1994 році, а й через п'ять років вдруге, поки що утримуючи лідерство в історії владного олімпу. За його Президентства прийнято кілька доленосних документів, що визначили подальший шлях України в світову спільноту як самостійної держави. Було збито стрімку інфляцію, що загрожувала самому існуванню України.

Саме тоді він голосував за незалежність України від тієї Москви, яку добре знав, без якої і кроку не міг ступити в роботі, бо хоч ракети й робилися в Дніпрі, а прицілювалися в Кремлі.

Були й скандальні події, без яких не обходиться наше життя. Але так чи інакше Леонід Данилович з честю пройшов випробування на вічність і залишився діяльною людиною навіть у досить поважному віці. Ним створений Фонд "Україна" підтримує нужденних, освіту, здібну молодь, захищає духовні цінності. Тож не відпочиває наш славний земляк на лав-

рах. Особливо після того, як представляє Україну в тристоронній групі на переговорах у форматі "Україна-Росія-ОБСЄ" по Донбасу. Мабуть, знадобився новим нашим лідерам саме такий розважливий і мудрий дипломат з міжнародним авторитетом, здатний захистити наші інтереси в такій пекучій ситуації, нав'язаній нам Москвою.

А що він таки гордиться своїм українством, свідчить бо-дай цікава, насичена історичними фактами книга "Україна – не Росія", де розкривається душа автора, де сама назва говорить уже про позицію знаменитого поліщука.

Любить Леонід Кучма всю Україну, якій віддав стільки сил, любить і той чарівний, хоч Богом забутий куточок Сіверщини, для якого теж зробив свого часу чимало – варто нині побувати тільки в Чайкиному, щоб пересвідчитися в цьому. Тож, мабуть, назавжди запам'яталися йому і землянка часів війни, і люди того краю, і пахощі трав на розлогих луках. Заради цього і живе нині наш ювіляр, якого сама доля обрала для утвердження добра, якого ми й вітаємо з ювілеєм усім земляцьким колективом.

Леонід ГОРЛАЧ

80 років, за якими – школа, технічне училище, інститут інженерів залізничного транспорту, вітчизняні й зарубіжні навчальні заклади фінансів і бізнесу, керівництво системою всеукраїнського інтернету.

Все він орав й засівав як дбайливий господар. Став кандидатом економічних наук, а водночас завжди і в усьому – лицарем державно-національного відродження України, її суверенітету і Незалежності. При цьому – патріотичним Ділом і Словом, як педагог і громадсько-політичний діяч – депутат Верховної Ради України IV, V, VI скликань, автор резонансних публікацій "Мій головний привілей", "Крізь призму фактів", "Не по словах, а по справах пізнаєте їх", "Практична філософія українства".

З Юрієм Мушкетиком ми супроводжували Віталія Коржа по рідній Чернігівщині: він знав її, як рідну, проблемну і дорогу, жив спогадами дитинства, традиціями народної культури й моралі, історичною спадщиною князя Михайла Чернігівського, Тараса Шевченка, Миколи Кибальчича, Михайла Коцюбинського, Павла Тичини, Олександра Довженка, Софії Русової, Левка Лук'яненка. Пишається багатогранною діяльністю Чернігівського земляцтва.

Реально дбав про дітвору й пенсіонерів, педагогів, лікарів. Пишався здобутками нового, був щасливий, коли бачив ніби воскреслих людей і люто гнівався, коли бачив, як горе-реформатори республіки цинічно зраджували віру й надію народу, у тому числі – й вихідці з Чернігівщини.

Віталій Корж був завжди непоступливим у відстоюванні любові до малої батьківщини, до її багатогірної історії. Досить назвати лише історію з поверненням до активного духовного життя знаменитої авторки першого "Букваря" Лідії Діполонч, яка нині присутня в українсь-

кому житті, хоча, на жаль, поки що не сприймається у офіційних кабінетах просвітань.

Стихія Віктора Коржа – щиросердечне спілкування з людьми різних верств

соціуму: тоді він аналізував стан і причини корумпованої дійсності, олігархів, депутатів, суддів та... інших представників народу, тоді він поставав як глибокий аналітик, пристрасний мислен-

ник-правдолюб, лицар совісті, гідності, етнонаціональної свідомості. Любов його була душевна, а критика різкою; і то не тільки "тихою", щоб хто, не дай Бог, не почув, а навпаки – голосною, щоб всі почувли й принаймні схамулися в фанатизмі погоні за баришами, посадами, особистими успіхами, коли маси – і далі знедолені.

В книзі "Мій головний привілей" В. Корж наголошував: "Радію, що маю привілей допомагати людям підніматися з колін, утверджувати гідність Української Нації"; в книзі "Крізь призму фактів" – органічний зв'язок сучасних фактів з тисячним процесом історії, її уроків, уроків Помаранчевої революції; в книзі "Не по словах, а по справах пізнаєте їх" – поклик до усвідомлення, що успіх – тільки

в єдності, в організованості, а "організованість Нації – це готовність всіх громадян держави стати на захист своєї країни, її культури, мови, території, всіх національних надбань і символів"...

Це тим актуальніше, що Держдума Росії прийняла проект створення неоімперії в складі України, Білорусії, Росії з столицею в Києві.

"Практична філософія українства" дає всебічний аналіз проблем і перспектив, аж до передбачення нової агресії Росії, яка й почалася з 2014 року (Рідкісний сплав в обдаруванні В. Коржа аналізу, синтезу й передбачення тенденцій, ходу подій, можливих наслідків і перспектив), це засвідчує. Віталій Терентійович Корж зустрічає своє 80-ліття в розквіті сил і таланту, що й дає підстави сподіватися нових його піднесень життєтворчості. У нього багато високих нагород, та найвища – це щира шана людей.

**Петро
КОНОНЕНКО,**
академік

Мисленник Чернігівщини

Людина – це її Дорога: що вона взяла від природи, сім'ї і роду, про що мріяла; яку обрала мету й принципи її досягнення; які ідеали відстоювала; кого/що любила і ненавиділа; чому раділа й чому страждала; яку відстоювала правду й красу.

Багато констант. Але візьmemo літопис життєдіяльності Віталія Терентійовича Коржа, і ми побачимо: зазначене – це лише частина граней його Дороги.

Реально дбав про дітвору й пенсіонерів, педагогів, лікарів. Пишався здобутками нового, був щасливий, коли бачив ніби воскреслих людей і люто гнівався, коли бачив, як горе-реформатори республіки цинічно зраджували віру й надію народу, у тому числі – й вихідці з Чернігівщини.

ЛЮДИ ЯК ЗОРІ...

Ніколи не забуду той засніжений святковий день, коли всередині січня 2002 р. вийшов перший номер "Отчого порогу". Ми, делегати щорічного зібрання Чернігівського земляцтва, збуджені і щасливі, тримали у руках кольоровий випуск газети і з неприхованою радістю пригортали його до серця, згадуючи свій рідний отчий поріг.

Я по сьогоднішній день пам'ятаю найцікавіші публікації цього номера газети, її авторів. Ось спогади нашого незабутнього земляка, тодішнього редактора газети "Літературна Україна" Василя Плюща.

Тут "Там добродітелі чистіші, ніж кришталі"... – хвилююча розповідь про незвичайну екскурсію-подорож у Мотронівку до нашого П. Куліша.

Тут і цікаві роздуми письменника і журналіста Івана Корбача, що стояв біля колиски земляцтва з першого дня його народження. "У гості додому" – інтерв'ю Віктора Кави з тодішнім керівником Бобровицького відділення, а нині виконавчим директором Товариства Тетяною Літошко.

Щасливий я, що і мій нарис "Чарівниця зеленого свята" про нашу знамениту землячку і відому цілительку Наталю Земну (на той час Зубицьку) знайшов місце на шпальтах "Отчого порогу". А скільки відомих і зовсім невідомих, але яскравих зірок засвітилось на небосхилі Чернігівського земляцтва!

Правду кажуть, що людина – істота космічна, але зірки серед них трапляються не так часто. Наша журналістська професія теж в якомусь сенсі космічна, бо ми відкриваємо людей, яких можна порівняти з зірками.

Яскравим зорями на сторінках "Отчого порогу" засяяли імена видатних земляків: Івана Плюща, Павла Мисника, Петра Шаповала, братів Віктора і Анатолія Ткачків, Володимира Пушкарьова, Івана Майдана, Миколи Засульського і багатьох інших вірних синів Чернігівщини.

Я безмірно радий, що і нині активно співпрацюю з творчим колективом "Отчого порогу" на чолі з талановитим письменником і надзвичайно порядним Леонідом Горлачем. Тож щиросердно вітаю колег з нагоди виходу двохсотого номера газети.

Бажаю і надалі непохитно відстоювати словом святі принципи Чернігівського земляцтва, служити правді, добру і нашій рідній неньці Україні.

Петро МЕДВІДЬ,
заслужений журналіст
України

КАЧАНІВКИ цілюще повітря

Усвіті не так вже й багато парків, які б дивували і милували око, поєднавши в одну незабгненну красу регулярний і пейзажний стилі. Саме цим і вирізняється Качанівка, де білосніжний з аристократичними колонами палац в стилі неокласицизму пригорнув до себе розкішну навколишню зелень. У цьому переконалися й земляки з Носівщини, що прибули дружною групою до перлини садово-паркового мистецтва України.

Ознайомивши з нелегкою долею палацу, привітна екскурсивод Катерина провела нас його залами, сповненими незвичайної аури, яку залишили після себе відомі діячі культури і мистецтва XIX століття. Палац став одним із осередків вольнодумства й розвитку демократичних ідей. У гостьовій книзі Тарновських знаходимо понад шістсот славних імен. А ще більше гостей Качанівки з якихось причин не записані в книзі.

Знаходячись у відреставрованих залах, відкриваєш один за одним зворушливі епізоди із життя трьох поколінь меценатів Тарновських та їхніх друзів, що перебували тут.

Кожен земляк знайшов тут для своєї душі найближче. Художника Григорія Шкребеля зацікавили стиль, манера письма і сюжети картин І. Репіна, Маковських, В. Штернберга.

Велася зворушлива бесіда біля портрета Михайла Глінки наших композиторів Анатолія Стратілата і Григорія Дворського. Зворушливими стали хвилини, коли за старовинний рояль сів А. Стратілат – і чарівна мелодія розлилася по всьому палацу.

Біля портрета Тараса Шевченка в задумливості зупинився поет Микола Скрипець, думки і почуття якого, безперечно, знайдуть своє місце у його нових поетичних рядках.

З дня заснування Качанівки минуло 250 років. За часів незалежності країни Качанівка помолодшала, набравшись сил для повного відновлення своєї краси, повертаючи із небуття славні сторінки минулого.

**В'ячеслав
МИХАЙЛИШИН**
Фото автора

Приречений на безсмертя

7 липня відійшов у вічність Левко Лук'яненко – людина-епоха, діяч українського національно-визвольного руху, співзасновник Української Гельсінської групи, політик та громадський діяч, народний депутат України, Герой України, письменник, автор "Акту проголошення незалежності України", лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка 2016 року. І наш земляк, почесний житель Городні, чия життєва стежина почалась у Хрипівці.

Все життя Левко Лук'яненко віддавав свої сили служінню рідній Україні. Здавалося, що він буде з нами вічно, підтримуючи й направляючи нас своїм мудрим словом. 24 серпня, якраз на День Незалежності, мали б святкувати його дев'яностолітній ювілей. Але не судилося...

Попрощатися з видатним сином України 10 липня у клубі Кабінету Міністрів України зібрались сотні людей. У складі делегації від Чернігівського земляцтва останнє "прощай" Герою країни від городнянців передали ми з міським головою Андрієм Богданом. Віддати шану людині, яка поклала початок новій епосі в історії України, прибули Прем'єр-міністр Володимир Гройсман, Голова Верховної Ради Андрій Парубій, лідер партії "Батьківщина" Юлія Тимошенко. Серед присутніх на мітингу були рідні та близькі, побратими, які разом з ним у 70-х роках сиділи у радянських в'язницях, люди, які разом з Левком у 1991 році піднімали прапор України та проголошували Незалежність, письменники – колеги по перу.

– У мене таке відчуття, що зараз я виношу побратима з поля бою, з Донець-

кого аеропорту, з бою під Пісками, – сказав учасник АТО Андрій Сизий.

– Все життя Левка – це боротьба проти поневолення українського народу московщиною, – сказав Дмитро Павличко. – Це саме він у 1991 році сказав: "Або сьогодні, або ніколи. Росія залізла в нашу душу". Ми, українці, повинні єднатись. І сьогодні головне питання – хто запалить смолоскип від Левкової душі і понесе його далі, продовжить його справу.

Після того, як завершилась церемонія прощання, процесія відправилась у Володимирський собор. На відспівування прийшли Президент України Петро Порошенко з дружиною Мариною. Біля собору зібрались де-

легації, які автобусами добирались до Києва з різних областей України, щоб віддати останню шану невтомному борцю за волю й незалежність України.

Поховали Левка Лук'яненка на Байковому кладовищі у Києві. Невдовзі душа його полетить над Дніпром, над Галичиною, де працював, над рідною Хрипівкою під Городнею на Чернігівщині, над Черніговом і Седневом, де він жив. Не знаю, чи захоче бачити місця катування – в Сибіру та Московії... Але приєднається до сонму українських героїв – він ішов з юності Наливайковим шляхом.

Світлана ТОМАШ,
Городня

Унікальна і неповторна

Серед сотень всіляких видань – офіційних і комерційних, дитячих, фахових, політичних, газета "Отчий поріг" – унікальна і неповторна. Вона працює на читача – земляка, котрий за жодних обставин не зрадить їй. Бо він через друковану сторінку завжди тримає у руці незримую нитку Аріадни, котра єдина веде його у недосяжний світ дитинства, рідний край, на малу Батьківщину... А це дорого коштує!

У переляманні часи народилася земляцька газета, непросто їй живеться.

Та не полишає на життєвій ниві прапор-маяк літературного смаку і таланту, оптимізму, доброзичливості й приятельного спілкування дружний журналістський колектив "Отчого порогу". Сюди, як і до рідного дому, завжди хочеться повертатися.

Коли говорю про газету нашого земляцтва, на думку спадає притча про незвичайну лавку, де торгував Ісус. До нього пришла жінка і запитала: чи все можна купити? "Так!" – з посмішкою відповів продавець. Вона забажа-

ла придбати – і побільше! – здоров'я, щастя, успіху, грошей. Та коли побачила в руках лишень маленьку коробочку, неприємно здивувалася: "Це все?!". І почула відповідь: "Хіба тебе не попередили, що я продаю лише насіння?".

Певне, багатьом з авторського колективу "Отчого порогу" дуже хочеться побачити добрі паростки майбутнього, які, на моє переконання, неодмінно проростуть з теплом зігрітих розповідей, замальовок, віршів і фотопортретів цього видання. Тож хай наближається час добірного ужину і в тисячному номері – із зеленими ще іменами, вас, шановні сівачі добра!

Петро ШАПОВАЛ,
Надзвичайний і Повноважний
Посол України

Острівець душі

Нині світ засобів масової інформації, розширений цифровими технологіями, необмежений. І у цьому інформаційному океані є малесенький острівець земляцької душі під назвою "Отчий поріг"...

Він також надсилає свої сигнали, і їх чують ті, чиїм серцям дорогий рідний Чернігівський край – місце, у якому живуть і народжуються нові покоління наших земляків.

Звичайно, на тлі державних глобальних подій надто дрібними здаються ті факти й події, які оприлюднюються на газетних шпальтах. Але ж і з цих маленьких епізодів складається біографія всієї нашої України.

Хтось із відомих сказав, що газета – це чернетка історії. Ювілейний 200-й номер газети свідчить про те, що наша земляцька газета має свою історію та є літописом рідного краю. Шпальти газети відтворюють долі як наших славетних земляків, так і простих трудівників, талантами і працею яких примножується і твориться добра слава Чернігово-Сіверської землі.

Багато поколінь наших земляків шанують друковане слово, недарма ж мовиться, що розум без газет та книг – що пісня без крил. Земляцька газета була і залишається цікавим і чесним співрозмовником, мудрим порадиником. Її яскраве публіцистичне слово завжди спонукає до роздумів, формує громадську думку, наповнює оптимізмом та енергією душі земляків. Наше видання є високопатріотичним, українським, державницьким за духом.

Бажаю членам редакційної ради та читачам газети міцного здоров'я та наснаги, нехай тепло та затишок буде в ваших оселях, а ви даруйте нам, читачам, приємні хвилини, які проводимо ми, читаючи черговий номер нашої газети "Отчий поріг".

Андрій КУРДАНОВ,
заступник голови Чернігівської
райдержадміністрації

30 червня традиційно зібрались переселенці біля каплички на колишньому цвинтарі в селі Новий Глибів. На зустрічі були присутні народний депутат України І скликання, колишній голова Чернігівської облради, нинішній генеральний директор Української корпорації зоотехнічного і ветеринарного постачання "Укрзоовет-корпорації зоотехнічного і ветеринарного постачання" Василь Лісовенко, його дружина Катерина Кузьменко-Лісовенко, яка пише книгу про виселені придніпровські села під назвою "Загублена придніпровська цивілізація. Історія. Людські долі".

Історична пам'ять

Ось так трагічно звучать її сторінки:

"Життя на селі не стало легше і після війни. Через 18 років рукотворна катастрофа знищила багато сіл. Переселення і затоплення глибівських земель водами Дніпра перетворили прекрасні місця у гниле Київське море. Тільки клятві вороги могли відняти у людей їх село, землю, долю, але історичну пам'ять ніхто не зітре.

Якщо хочете знати, який справжній патріотизм, якщо хочете побачити патріота

української землі, то приїжджайте на зустріч переселенців із затоплених сіл, які поминають не лише рідних, що пішли у вічність, а поминають свої села як щось найрідніше, що завжди знаходиться не біля серця, а у самому серці.

Земля для нас єдина і вічна – це наш всесвіт, наша душа. У тяжкі хвилини люди кажуть: "Я погано почуваюсь, ніби земля вибита з-під ніг". У переселенців навечно вибили її з-під ніг, відбрали землю, знищили, затопивши рукотворним морем. Ми беремо енергетичну силу найперше від рідної землі, бо з нею пов'язані своєю пуповиною. В народі кажуть, що де б не жив, а тягне туди, де пуповина зарита. Так і вони приїжджають на свої святі місця, туди, де жили з діда-прадіда. Сюди з'їжджаються переселенці, як пташки, що летять до рідного гнізда весною, з пораними серцями та з підбитими крилами.

Ці люди живуть в полоні вічної ностальгії, яка передалась їхнім дітям, онукам і правнукам. Ні вони, ні їхні майбутні покоління ніколи не забудуть ті трагічні події, що відірвали їх від отчого дому. Бездумною діяльністю побудови рукотворних морів позбавили їх батьківщини, навіть після війни люди поверталися у свої домівки чи двори, а вони вже п'ятдесят років без отчого дому. Переселенці, вигнані з рідних місць, живуть теплими і ніжними спогадами про своє село, яке навечно залишилося у їхньому серці. Їм хочеться своєю полум'яною душею обійняти його, їм хочеться повірити, що це затяжний сон, а не страшна реальність. Вони плачуть за своєю рідною землею, оселями, і їхні серця залишилися там.

Про це ми повинні знати, щоб ніколи не повторилось подібне. Що це справді так, ще раз підтвердила нинішня зустріч, яка відбулася незважаючи на негоду.

Володимир ЙОВЕНКО
Фото Василя ЛІСОВЕНКА

“Гнемось, але

Кожна людина – це цілий світ. Світ любові, добра, спогадів, мрій і надій... Живучи на цій Землі, ми хочемо здобути успіх, любов близьких, визнання колег і вірність друзів. Для цього ми спрямовуємо всі наявні сили. Цілеспрямованість і є головною рисою серпневого ювіляра Миколи Васильовича Засульського – керівника Новгород-Сіверського відділення, який прийшов у земляцький рух ще на початку його становлення.

не ламаємось”

Створене відділення земляків почало свої кроки на малій батьківщині, про що ми не раз писали, і продовжує нині допомагати людям. Добре серце і пильне око фотомайстра та веломандрівника бачило всі ямки по дорозі до рідного дому. Безліч фотографій Миколи Васильовича з рідної Сіверщини прикрасили не одне видання календарів, сторінок журналів та книг. Він стверджує, що в нашій країні є такі місця, така краса природи, що люди і не здогадуються.

Звідки ж могла взятися така сила у хлопчини з далекої Сіверщини, де взяли ті витoki духовності, щоб очолити Київську торгово-промислову палату і взяти на себе весь тягар відповідальності у нелегких 90-х роках, яка на сьогодні склала 74 угоди з палатами Європи та світу, є членом Ганзейського парламенту, проводить міжнародні форуми і є лідером з надання 55 видів послуг? Свої дії вона спрямовує на розвиток ділового потенціалу Києва, безперечно сприяє перетворенню його у діловий та фінансовий центр, як одного з найкращих міст Європи. А вже сьогодні підприємства Києва виробляють близько 20 відсотків всієї продукції України.

Можливо, цьому сприяв світогляд родини та енергія рідної землі, з якої і пішов у велике життя. А вже його пращури були козаками, які боронили свою землю. Його рід веде початок з-під Ромнів, де протікала річка Сула.

Там була місцевість Засулля, де стояли козацькі полки, звідки і пішло прізвище Засульський. У прадіда була грамота, що вони були реєстровими козаками. Коли Катерина II розформувала козацькі полки, їх розселили по всьому світу. Частина з них попала у село Марківськ за 8 км від Грем'яча.

"Наш рід непростий, ми гнемось, але не ламаємось. Мій батько Василь Степанович родом із Грем'яча, а я народився вже в Києві, але кожного літа, аж доки став парубком, гостював у бабусі в Новгород-Сіверську". – До цих пір Микола Васильович згадує з теплотою у голосі про своє перебування там.

Під час окупації його батько був підпільником, з товаришами зібрав радіоприймач, щоб слухати новини з

Москви про події на фронті і розповсюджувати серед населення. В 1943 році пішов на фронт, брав участь у форсуванні Дніпра, дійшов до Німеччини. А після війни працював головним конструктором на заводах "Геофізприлад", "Торгмаш". Батько дуже цінував спілкування з співвітчизниками, залишив багато нарисів про свій рід, про війну.

"Нас троє: мій старший брат Валерій, я і сестра Наталія. Я працював конструктором на заводі "Маяк", отримував велике задоволення від того, як створювалися необхідні прилади та обладнання. Там повною мірою побачив, що таке виробництво, як воно дисциплінує людину, які є люди і як вони працюють. Але ще потрібно було мати досвід організаційної роботи, знання економіки. Я закінчив економічний факультет торгово-економічного університету, працював начальником КРУ в системі Мінторгу, об'їздив усю Україну. Це дало великий обсяг знань, бачення економіки зсередини. Пізніше було стажування у елітних бізнес-школах Європи. Та й мати працювала заступником планово-економічного відділу заводу "КІНАП", а дід був бухгалтером. Можливо, тому у житті поєдналися два шляхи: досвід економіста і виробника", – ділиться думками Микола Васильович.

І вже в 33 роки у 1986 році, ставши директором Київського відділення торгово-промислової палати України, разом з колективом почав будувати приміщення, а в 1997 році відсвяткували новосілля у новому приміщенні на вулиці Богдана Хмельницького, 55. Звідси і почався розвиток Київської торгово-промислової палати. Не перелічити всіх проблем, які довелося вирішувати на різних рівнях. Але любов до життя, до людей, до рідної землі давала сили, щоб рухатися вперед.

Згуртувавши навколо себе друзів-однодумців, він робить багато добрих благодійних справ не тільки на Новгород-Сіверщині, а й в Україні.

65 років... Позаду хлібне поле, створене невтомною працею, а попереду – зерно визнання, успіху, нових звершень!

Щастя Вам, добра і любові!

Ганна СКРИПКА
Фото автора

Повернулисья спогадами

Так можна сказати про всіх учасників свята, назву якому дали рядки із пісні – "Хата моя, біла хата". А відбулося воно і справді в типовому українському обійсті XIX – початку XX століття – художньо-меморіальному музеї "Садиба народного художника України Олександра Саєнка", розташованому в Борзні.

Організували це свято, зібрали всіх в одну родину донька митця, також художниця Ніна Саєнко, його внучка кандидат мистецтвознавства, професор Інституту декоративно-прикладного мистецтва ім. Михайла Бойчука Леся Майданець-Саєнко разом з представниками місцевої влади та музейниками.

З Борзни і навколишніх сіл зібралися ті, хто знав і бачив господаря садиби, та їхні нащадки. Виконуюча обов'язки керівника апарату Борзнянської райдержадміністрації Галина Носелевська привітала всіх зі святом і передала вітання від голови Борзнянської райдержадміністрації Віри Проскури. Бібліотекар I категорії Борзнянської бібліотеки для дітей Тамара Шинкарьова нагадала всім присутнім на святі про те, якою була українська біла хата.

Ніна Саєнко розповіла про те, що білу хату, яка ось уже 22 роки є худож-

ньо-меморіальним музеєм її батька, родина Феропонта Саєнка придбала у 1903 році у багатого господаря Силича. Тут і ріс майбутній художник (народився 20 серпня 1899 року).

До садиби батька Ніна Олександрівна привезла не лише гостей, а й подарунки та відзнаки. Зокрема, вручила директору меморіального музею Ніні Храпач диплом за видатні досягнення у збереженні національних скарбів України, виданий президентом НАНУ Борисом Патонем з нагоди 100-річчя Національної академії наук України. Також Ніна Саєнко повідомила, що за роботу з молоддю музею Олександра Саєнка удостоєний диплома "Золотий фонд нації". Донька відомого митця розповіла про те, що роботу меморіального музею її батька високо цінував видатний поет і громадський діяч Борис Олійник, який також підписав диплом Фонду культури цьому закладу. Але, на жаль, Ніна Олександрівна

змогла передати цю відзнаку лише через понад рік після того, як Борис Олійник відійшов у інший світ.

Ніна Саєнко подарувала музею і книги, видані за сприяння Фонду Олександра Саєнка.

З Києва на свою малу батьківщину приїхали Олег Проценко, активний меценат та нащадок козаків, та письменниця, журналіст, дослідник творчості Пантелеймона Куліша Леся Оленівська. Пан Олег презентував меморіальному музею книгу Леоніда Горлача "Проценки Любомудрівські – рід козацький".

Леся Оленівська наголосила на тому, що Борзна і Борзнянщина була батьківщиною багатьох визначних осіб, зокрема жінок. Письменниці Ганна Барвінок, Одарка Романова, письменниця і педагог Христя Алчевська... Всі вони понесли у світ свій талант з глибинки України, древньої і славної, але, на жаль, в силу різних обставин забутої і занедбаної сіверської землі.

Гість свята доктор філософії та мистецтвознавства Дмитро Степовик щиро і приємно здивувався, що тут, на Лівобережній Україні, недалеко від кордону з Росією він зустрів такий вибух патріотизму, таке плекання всього народного, українського, яке він спостерігав хіба лише на Правобережжі України.

Присутня на святі "Хата моя, біла хата" виконавчий директор ГО "Чернігівське земляцтво" Тетяна Літошко подякувала працівникам музею-садиби Олександра Саєнка та всім борзнянцям за те, що вони зберігають і передають молодому поколінню кращі традиції українського народу.

Авторку цих рядків також захопили і зачарували талановиті жителі Борзни, Борзнянщини та й усієї Чернігівщини. Та особливо приємно вразила проста жінка з села Мезин Коропського району Катерина Кулик. Вона, не знаючи нотної грамоти, сама пише пісні, бо музика живе в її душі і бринить у її серці, займається лозоплетінням та інкрустацією, вирощує нові сорти ягід. Пані Катерина на згадку про себе і своє село подарувала Ніні Саєнко виготовлений із соломки тризуб, а меморіальному музею – плетену власними руками корзину, наповнену саджанцями полуниці "Гігант". Сподіваємося, що наступного року всі присутні на традиційному святі "Хата моя, біла хата" зможуть ними полачувати.

У найдалішій кімнатці, що служила кабінетом, стояли дві шафи з книжками і паперами, щось на зразок архіву. Серед багатотомних зібрань російської і української класики, монографій з лінгвістики, раритетних видань і словників я натрапив на купу зошитів господаря з багаторічними метеорологічними записами, зі спостереженнями за життям бджіл і найголовніше – щоденник, починаючи з довоєнного часу і закінчуючи витоками так званого періоду застою.

Микола Григорович Ігнатенко вчителював у Горобіївській і Савинській школах. На жаль, мені відомо про нього не так вже й багато. Народився він у 1920 році у Горобіївці. 1939 року закінчив Гурбинську середню школу із золотою медаллю. Здається, якийсь час, доки не забрали до армії, вчився у Чернігівському педінституті. З 1939 року служив у Середній Азії. У 1941 р. екстерном склав іспити на звання молодшого лейтенанта. Від початку війни і до 1946 командував взводом зв'язку. Після війни закінчив Харківський університет. Був директором Горобіївської і Савинської шкіл.

Щоденник воєнних літ може бути цікавим читачеві несподіваним, негероїчним баченням війни. Війна – це ланцюг трудових буднів, стоїчне виконання обов'язку, надважка робота, причому боям іноді надається перевага перед короткими перервами, бо саме у перервах між боями починаються п'ятки, з'являються наклепи, набирає обертів розбещеність. І тоді бачимо, що визволителі, з морального боку, аж ніяк не кращі за переможених.

Нотатки М. Ігнатенка – це спостереження чесної і розумної людини, які дозволяють по-новому поглянути на події нашої історії.

Роман ТКАЧЕНКО

3 липня 1944

Незважаючи на мої неприязні й різкі стосунки з начальством, мене теж вирішили нагородити орденом Вітчизняної війни II ст. Чомусь це мало мене хвилює. Певно, тому, що багато несправедливості є в цьому питанні. Дехто нагороджений винятково за підлабуз-

ництво. Тому й моя нагорода втрачає свою ціну, хоч вона й заслужена.

6 липня 1944

Закінчилися справжні бої і знову почалась тяганина, чвари. З Кметем знову сваримось, хоч і раніше я не мав до нього симпатії. Все через те, що він хотів схитрувати і нагородити свою коханку за спільне "успішне" просування автомашиною у хвості. Тричі заповнювали нагородні листи, щоразу понижу-

офіцер вельми напідпитку. Виявилось зовсім інше: він питав, де можна перебинтувати руку.

– Це англійці пригостили, – повідомив офіцер.

Я зацікавився. Якщо вірити його розповіді, трапилося ось що: він їхав трамваем в район англійської зони. Помітив, що група англійців причепилась до молодшого лейтенанта і солдата, що проходили поряд. Солдат, отримавши удар, втік, а на мл. л-та англійці накинулись з ножами і завдали смертельних ран. На допомогу офіцерові підбігли французи і сам оповідач.

Зав'язалась бійка.

Користуючись перевагою в силі, англійці почали тиснути французів і поранили старшого лейтенанта, оповідача. Події набули іншого характеру після того, як появилася гроза англійців – наші матроси. Вони відразу "навели порядок". Результат бійки: від ран помер мл. лейтенант, а з боку англійців – троє вбитих і один важко поранений. Характерно, що довкола було дуже багато англійців, але зачепити матросів ніхто не наважився. Англійці, очевидно, набираються жаху від одного вигуку "Полундра!" Можливо, в цій історії щось не так, але те, що подібні бійки відбуваються – факт.

Я не раз був у англійській зоні та, на щастя, не був свідком таких інцидентів. Але навіть з виразу очей англійців міг помітити їхнє неприязне ставлення до нас. Бійки, кажуть, почастишали тільки упродовж останнього часу.

17 березня 1964

Послухаєш розмови, порівняєш становище учителів (на селі – це основні службовці) з колгоспниками – і мимоволі питаєш: чи не це основна причина, що в учнів так понизився інтерес до навчання? Нині колгоспники, за винятком незначної частини (багатодітні, ліниві, нерозбитні), живуть далеко краще за службовців. Добре працюють? Непогано, але і не надриваються. Чимале напруження в колгоспника буває якихось 4–5 місяців протягом року. А решта – так собі, помаленьку. А той же вчитель тягне лямку цілий рік.

Микола ІГНАТЕНКО

НЕЛОЖНИМИ ВУСТАМИ

Влітку 2006 року я гостював у батьків дружини в селі Горобіївка Срібнянського району на Чернігівщині. Через дорогу неподалік стояла порожня хата покійного вчителя-словесника (казали, помер років п'ять тому). Побачивши в моїх руках книгу, господарі порадили переглянути бібліотеку Миколи Григоровича – так звали вчителя.

ючи нагороду, поки командування не зацікавилось, що це за героїня. В результаті – шістнадцятьом кандидатам, навіть заслуженим, відмовили.

1 липня 1946

Є дрібниці, але вони важливі. Ось коли у наших магазинах і на ринку продавці будуть дякувати покупцям, а в трамваях і потягах припиняться лайки, можна буде сказати, що росіяни вміють не тільки перемагати, але й вчитися у переможених. А для цього треба, щоб наші діти вміли не тільки битися, але й навчилися звертатись до дорослих так, як я не раз чув тут: трьохлітній малюк, не розчувши, перепитує: "Bitte?"

15 липня 1946

Аби дізнатись про точний час відходу потяга, був на станції Шопрон II. Підходжу до чергового, якийсь офіцер і боєць ведуть дивну розмову з мадярами. Зі спиною мені здалось, що

НАШ часопис

Ми, бобровицькі марківчани, є не тільки активними читачами, а й дописувачами "Отчого порогу" вже понад п'ятнадцять років. І з нагоди ювілейного випуску даруємо усім його поціновувачам ці віршовані рядки.

*Розцвіли сотні мрій, пролягло сто доріг
По Чернігівській області рідній,
Де у кожному районі лине "Отчий поріг" –
Неповторний часопис наш плідний.
З нетерпінням ждемо свіжий номер його
І у будень, і в день ясного празни,
Де друкується в пам'яті краю мого
"Рід наш красний і рід наш прекрасний".
У правдивих рядках відчуваєм тепло
І земляцьку турботу простору.
І читаємо все, що було, як цвіло
В давнину чи у нинішню пору.
Тут нам Сіверський край скрізь несе коровай
З намолотів пшениці і жита.
І пливе, як Десна, живописний розмай,
Без якого у світі не жити.
Подавав наш Пінчук свої розмисли Вам
Про земляцтво Бобровицьке вірне.
Марківчанам газета – нектар і бальзам –
Кожен допис в ній справами квітне.
Тут події усі ми черпаєм до дна
Під крилом неземної любові.
Рідний "Отчий поріг" всі райони єдна
І оспівує їх в кожному слові.*

*Хтось плекає сади, хтось "крутий" меценат, –
Про усіх можна тут прочитати.
І порадить в біді, порадіє стократ
Й привіта в ювілей і дати.
Є і гумор, і сміх, і рядки веселин,
Є корисне й про те, що нам шкодить.
Кружеляє газета і час, наче млин,
І двоохотий вже випуск виходить.
Тож усі читачі і цінителі всі,
Ті, що "Отчий поріг" ждуть, як свято,
Зичать Божих скарбів в ювілейній красі,
Творчих злетів й "родзинок" багато.
Хай часопис цвіте, наче сад навесні
І, як сонечко, всіх зігріває.
Хай про вас линуть вдалі сіверянські пісні
І від вас всім снаги прибуває!*

Марковецьке "ДЖЕРЕЛО"

Дорога до "Отчого порогу"

Наприкінці пріснопам'ятних, бурхливо-переломних, а тому і багатостраждальних, хоча для кожного по своєму незабутніх 90-х років, я, після закриття добре знаної в літературних колах Києва молодіжної газети "Молода гвардія", котра була своєрідною Гоголівською шинелею, з якої раз у раз виходила плеяда за плеядою талановитих журналістів (серед яких був і В'ячеслав Чорновіл, а значно пізніше ще й неординарний і ніким не керований Олег Ляшко.

Волею випадку прибився до газети лідера СДПУ Василя Онопенка "Нова альтернатива". Волею іншого випадку там уже кілька місяців працював відомий по всій Україні талановитий поет Леонід Горлач. Він мене, звісно, не знав. Я, як працівник молодіжної газети, мусив знати його добре. А через деякий час Леонід Никифорович мені сказав:

– Чернігівське земляцтво рихтується випустити свою власну газету. Мені запропонували посаду редактора. Підеш до мене відповідальним секретарем? Шеф-редактором там має бути цікава й талановита людина. Цінує художнє слово, крил не підрізатиме і на горло не наступатиме. Любить літературу, чесність і порядність.

За кілька днів ми з Горлачем вже сиділи у кабінеті милого, стрункого чоловіка, котрий тільки-но збирався святкувати свій піввіковий ювілей.

Після знайомства Віктор Вікторович взяв зі стола якусь газету і, демонструючи нам не надто вдалий поліграфічний витвір, запитав:

– Ну, що, зможете зробити таку газету?

Леонід Никифорович промовчав, бо тут йдеться про екстер'єр газети, що в разі прийняття на роботу буде моєю прерогативою. Тоді я набрався сміливості, а вірніше, ще не до кінця вивіреного молодоговар-дійського нахабства, і сказав:

– Таку, звичайно, ні.

Віктор Вікторович такого не очікував і з притаманною йому усмішкою запитав:

– А чому, ні?

– Так вже ж є така не надто вдала газета, навіщо ще одну плодити.

Леонід Никифорович з-під столу показав мені кулака.

– Можете кращу? – запитав Віктор Вікторович.

– Будемо старатися.

– А що для цього потрібно?

– Вміння, терпіння і, звичайно, гроші.

– Що ж, товариство, вміння, терпіння то ваш товар, а гроші буде шукати земляцтво. Вважайте, домовились, працюйте, – сказав Віктор Ткаченко.

З тих пір і працюємо. Багатьом газета подобається, бувають і альтернативні думки, але газета живе на хвилі часу.

Валентин АВДЄЄНКО

Високих злетів

Сьогодні ми отримуємо ювілейний двохсотий випуск "Отчого порогу". Виходить щомісяця вже майже сімнадцять років. Усі ці роки часопис був і залишається вірним своєму призначенню: об'єктивно, дохідливо, широ розповідати читачам про головні події у житті земляцької громади, людей, які примножують славу рідного краю. На шпальтах видання знаходиться місце також для розповідей про історичне минуле Сіверщини, для хорошої поезії, гумору та сатири.

Слід відзначити особливий колорит, стиль викладу матеріалів, самобутність у створенні портретів непересічних земляків. Для кожної розповіді і кожного героя – свіже, чисте, незаявлене слово, влучний образ, душевне тепло. Потрапити на сторінки видання вважається за честь.

Переконаний, що успіх "Отчого порогу" визначається насамперед плідною працею згуртованого, творчо налаштованого редакційного колективу, яким керує головний редактор, Шевченківський лауреат Леонід Горлач та щільно опікується мудрий і енергійний шеф-редактор, очільник Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко.

Впевнений, що завдяки професіоналізму, високому творчому потенціалу редакції, постійному прагненню бути корисним і цікавим читачам "Отчий поріг" буде і надалі нарощувати свою популярність.

Високих злетів і широких горизонтів рідному "Отчому порогу"!

Валерій ДЕМЧЕНКО,
заслужений журналіст України

СВІТЛА особистість

Не віряться, що Володимиру Миколайовичу Шишкову цієї серпневої пори виповнюється 95 років. І це після життя, яке могло зламати не одного. Мабуть, допомагає йому у цьому глибокий козацький корінь, яким його рід вріс у чарівну Новгород-Сіверську землю. Саме в цьому древньому місті він народився 12 серпня 1923 року, вчився в першій школі. А коли настав час захищати Вітчизну від фашистської навали, він пішов на фронт. Повернувся з війни, обтяжений багатьма орденами та медалями, але щасливий від того, що сам Господь зберіг йому життя.

Згодом була тривала служба у багатьох гарнізонах, були заслужені самовідданою працею погони полковника. Пам'ятають його життєрадісним та світлим душею і співробітники столичного управління пасажирського транспорту, і військові ветерани, які завжди вважали його своїм.

Ще однією сторінкою вже мирної біографії Володимира Миколайовича стали клопітні дні, коли він разом з Миколою Засульським створювали Новгород-Сіверське відділення земляцтва. Логічно, що авторитетний військовий командир тривалий час був заступником Миколи Васильовича. І нині, дійшовши поважного віку, він не забуває про свою придеснянську родину. І хоча за станом здоров'я уже не може озвучити своїм неповторним голосом наші районні зібрання, але регулярно нагадує всім нам, що треба зробити для того, аби мала батьківщина розквітала, аби її людям жилося щасливіше.

А якою радістю світяться очі ветерана, коли на традиційний День Перемоги поріг його квартири переступають з вітаннями земляки на чолі з Миколою Засульським. В цей день, як і завжди, могли б навідатися до славного земляка і багато новгород-сіверців, які знають і пам'ятають його за добрі справи, підтримують з ним зв'язок. Саме тому на наших зустрічах часто-густо згадують свого сивочолого воїна добра і справедливості, якому й зараз печуть болючі проблеми нашого сьогодення.

Таких людей у нашому земляцтві залишилось одиниці, і наш людський обов'язок – не забувати про них, зігрівати теплом серцець, щоб у ці нелегкі часи їм жилося затишно.

Щастя і здоров'я Вам, дорогий Володимире Миколайовичу!

Володимир БІЛОУС

Багатство голосів

На диво рясна Ічнянщина літературними талантами. Крім широковідомої "Криниці", гуртуються поети і прозаїки "Джерельної Іченьки". Вони не лише регулярно збираються на творчі гутірки, а й встигли видати п'ять ґрунтовних альманахів. З великою приємністю пропоную кілька поезій моїх однодумців читачам відомої земляцької газети.

Тетяна ЧУМАК

БЛАГОСЛОВИ, ВСЕВИШНІЙ, УКРАЇНУ

Благослови, Всевишній, Україну,
Яка постала гордо із колін.
Оголоси по світу цю новину,
Нехай лунає благодатний дзвін.
Вона пройшла крізь грози і тортури,
Втрачаючи найкращих із синів,
Міста Базар і страчений Батурин –
То символи майбутніх поколінь.
Благослови її добро і вроду,
Нескорений і неповторний спів,
І прагнення до світла, до свободи
В щасливім леті незабутніх днів.
Благослови за мужність і терпіння,
За гідність, не утрачену в борні,
За стійкість і прийдешне воскресіння,
За хліб святий на щедрому столі.

Валерій ЗАЛІЗНИЙ

Спинилась осінь з пригорщами глоду.
Остання розкіш княжого двора.
Кущі бояр на кручі живоплоту
Затихли сумом – просвітком пера.

Долоні листя кличуть смуток тиші
З цілющим глодом в гронах намистин.
Останню розкіш ловлять дні терпкіші,
Поклавши терен китиць через тин.

Присіла тиша на краєчку кручі,
До вуст піднесла світло капусти.
Горять плющі у спалахах деручих,
Вітаючи осінніх хмар сатин.

Така солодка ледь вловима терпкість,
Остання розкіш стиглого тепла.
На стовбур віку осінь обіперлась...
Безхмарним небом туга потекла.

Микола МОСКОВКА

ДО ДНЯ МАТЕРІ

Ви знаєте, як верби печально шелестять?
Як плачуть очі вдень і уночі?
Сини пішли країну захищати
Й нема кінця гібридній цій війні.

Вже й повернулися, а в кого й знову там...
А мами ждуть, а десть – чекають маму.
Російські кулі як дощі з вітрами
Січуть Донеччину і нас із вами...
Весь світ безсилий путіна спинити,
І тільки українці сам-на-сам із ним...
Нам залишається молитись і любити
Героїв, що повернуть світло й мир.
А доки вони там – борімося разом
За тил надійний, за патріотизм,
За Батьківщину-Україну-Маму,
Любов здолає будь-який рашизм!

Олеся РЕУТА

ЛИСТ СОЛДАТУ

Пишу тобі, солдате, від душі.
Я знаю: ми всі сильні, переможемо.
І навіть крізь тумани і дощі
Я закличу щосили: "Так, ми зможемо!"
Пишу тобі, щоб ти, герою, знав:
За тебе щиро Господу молюся,
Щоб він тебе беріг і захищав.
Тепер я вже нічого не боюся.
Пишу тобі, солдате, як завжди,
Подяку я свою тобі вручаю.
Прошу: тримайся міцно, не впади,
Крізь сльози хтось шепоче: "Я чекаю".
Ти не впадеш, я вірю, не впадеш,
І українські ти підіймеш стяги,
Бо ж кажуть: "Що посієш, те й пожнеш".
Я вірю: вічний мир не за горами.

Юлія БОНДУРКО

ГУМОР

Дай же мені, святий Боже, гумору хоч трошки,
Бо у хаті – ні крупинки, спочивають ложки,
Спочивають і виделки, миски і каструлі.
Я чекаю на пенсію – люлі, кицю, люлі!
Як не хочеш спіймать мишку, затагни

пасочка,

Почитаю тобі книжку, хліба – ні кусочка!
Ну, давай поп'єм водички, молочка не маєм.
Ти піди пожуй травички, й спати полягаєм.
І наснитися сон нам файний, що ми вже –

багаті,

Маєм віллу величезну і живем не в хаті.
Маєм віллу величезну і машину класну!
Ми вже – ніби депутати! Дякуємо красно!

Любов КАРПЕНКО

ГЕРОНТОЛОГІЯ на марші

Хороша наука геронтологія. Знає як треба правильно жити: що їсти, скільки працювати і відпочивати, щоб дожити до ста літ. Гарні рекомендації дає (хто їх не виконує – винуватий сам).

Науковці переконують, що ГМО, консерванти, холестерин небезпечні для здоров'я, сіль і цукор – біла смерть! Вкорочує життя нібито і надмірне споживання чорної ікри, крабів, омарів, ананасів та рябчиків. Особисто я екзотику не вживаю і вам не раджу.

Та, мабуть, через те, що у Верховній Раді і Кабінеті міністрів фахівців-геронтологів немає, співвітчизникам доводиться прискорено вимирати.

Мої дід і баба з геронтологами не знаються, але їхніх рекомендацій дотримуються неухильно: працюють з ранку до ночі. Копа-

ють, садять, збирають. Ніякої гіподинамії! Порають корову, свиню, курей, кролів. Від постійного

спілкування з живністю рівень серотоніну в організмі зашкалює! Їдять власноруч вирощені картоплю, помідори, дієтичні гарбузи. Без ГМО і хімії.

Телевізор не дивляться, Інтернетом не користуються. Бо чули, що від оптимістичних промов президентів, урядовців, депутатів та повідомлень про зміст їхніх електронних декларацій хапає кондрашка. Хай би вже ті жили своїм життям (на наші податки і під наглядом геронтологів) та не вкорочували людям віку своїми реформами. А то в селі вже школи нема, фельдшерсько-акушерського пункту нема, клуб і бібліотеку закрили, автобус до райцентру не ходить. Тепер ще й заборонили селянам домашнє молоко та сало на базарі продавати. А на пенсію не проживеш. Тож, – каже дід, – мо', пора вже й на вічний покій. Хоча і жаль псувати геронтологам статистику: до ста літ небагато залишилось.

Отже, коли в місті вас дістало зростаюче безробіття і безгрошів'я, а їхати в Італію чи Португалію, щоб виносити нічні горщики за місцевими довгожителами не хочете, тікайте в село (якщо там ще не розвалилась дідівська хата). На свіже повітря і екологічно чисті харчі. І будьте здорові та живіть собі до ста років!

Валерій ДЕМЧЕНКО

16

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1100.